

DOI: <http://dx.doi.org/10.31558/2307-2296.2019.1.11>

УДК 336.221.2

Юрчишена Л.В., к.е.н., доцент, Донецький національний університет ім. Василя Стуса
Шевчук Ю.І., магістрант Донецького національного університету ім. Василя Стуса

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ФІСКАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ

В статті досліджено підходи до визначення податкового адміністрування, розроблено концепцію акцизного оподаткування, яка спрямована на спрощення процедури адміністрування, базується на принципах, визначає мету, завдання, функції і методи адміністрування. Розглянуто етапи запровадження автоматизованої системи контролю за обігом підакцизних товарів, що дасть змогу в повній мірі охопити всі стадії обігу підакцизних товарів на митній території України.

Здійснено аналіз динаміки надходжень акцизного податку до бюджету України, досліджено структуру, оцінено тенденції і фискальну ефективність акцизного оподаткування в Україні, вагоме значення нафтопереробної промисловості, де прослідковується чітка тенденція до зростання імпорту нафтопродуктів.

Виявлено низку недоліків та запропоновані шляхи удосконалення підвищення фискальної ефективності адміністрування акцизного податку в Україні.

Ключові слова: податкове адміністрування, концепція адміністрування акцизного податку, аналіз акцизного податку, фискальний потенціал.

Рис. 5, Табл.2, Літ.13.

Юрчишена Л.В., Шевчук Ю.І.

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ АДМИНИСТРИРОВАНИЯ И ФИСКАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ АКЦИЗНОГО НАЛОГА В УКРАИНЕ

В статье исследованы подходы к определению налогового администрирования, разработана концепция акцизного налогообложения, направленная на упрощение процедуры администрирования, базируется на принципах, определяет цели, задачи, функции и методы администрирования. Рассмотрены этапы внедрения автоматизированной системы контроля за оборотом подакцизных товаров, что позволит в полной мере охватить все стадии обращения подакцизных товаров на таможенной территории Украины.

Осуществлен анализ динамики поступлений акцизного налога в бюджет Украины, исследована структура, оценены тенденции и фискальную эффективность акцизного налогообложения в Украине, значение нефтеперерабатывающей промышленности, где прослеживается четкая тенденция к росту импорта нефтепродуктов.

Выявлен ряд недостатков и предложены пути совершенствования повышения фискальной эффективности администрирования акцизного налога в Украине.

Ключевые слова: налоговое администрирование, концепция администрирования акцизного налога, анализ акцизного налога, фискальный потенциал.

Yurchishena L., Shevchuk Yu.

CONCEPTUAL BASIS OF ADMINISTRATION AND FISCAL POTENTIAL OF EXCISE TAX IN UKRAINE

The article explores approaches to defining tax administration, develops the concept of excise taxation, which aims at simplifying the administration procedure, is based on principles,

defines the purpose, tasks, functions and methods of administration. The stages of introduction of the automated system of control over the circulation of excisable goods are considered, which will allow to fully cover all stages of circulation of excisable goods in the customs territory of Ukraine.

The dynamics of excise tax revenues to the budget of Ukraine has been analyzed, the structure has been investigated, the trends and fiscal efficiency of excise taxation in Ukraine have been evaluated, the significant importance of the oil refining industry, where a clear tendency for the growth of oil imports is traced.

A number of shortcomings have been identified and ways to improve the fiscal efficiency of excise tax administration in Ukraine have been proposed.

Keywords: tax administration, concept of excise tax administration, analysis of excise tax, fiscal potential.

Постановка проблеми. В Україні процес адміністрування акцизного податку є складним і часто незрозумілим для платника, що зумовлено різноманітністю груп підакцизних товарів, ставок, які динамічно змінюються, залежать від вартості, кількості товарів, мають різні одиниці вимірювання, залежать від курсу валюти тощо.

Ефективність і сталість системи оподаткування залежить насамперед від запровадження та відповідного використання оптимальної моделі формування достатньої доходної бази бюджетів різних рівнів, в тому числі і за рахунок основного їх джерела – податкових надходжень, а саме акцизний податок є потужним джерелом таких надходжень. Акцизний податок є одним із дієвих фіскальних інструментів держави і, одночасно, виконує регулюючу функцію податків, яка впливає на соціальні, економічні, екологічні, етичні процеси в державі щодо рівня споживання підакцизних товарів.

Акцизний податок є одним з найбільш ризикових податків з погляду на його вплив на формування доходної частини бюджету, що викликано: специфікою функціонування підакцизної продукції на ринку, постійними змінами законодавчого поля, а також рівнем ефективності державного контролю за виробництвом та обігом підакцизних товарів.

Введення акцизу з роздрібною реалізацією підакцизних товарів супроводжується неспроможністю фіскальних органів охопити суцільним контролем десятки тисяч точок роздрібних мереж, які здійснюють реалізацію алкогольних і тютюнових виробів без касового апарата і, як наслідок, порушуючи податкове законодавство ухиляються від сплати податків. Дане явище має негативний вплив як на суму податкових надходжень до бюджету, так і на збільшення випадків недобросовісної цінової конкуренції роздрібною мережі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням питань адміністрування податків в Україні займаються такі науковці, як Василевська Г., Мельник В., Онищенко В., Андрущенко В., Мельник П., Тарантул Л., Варналій З., які зробили значний внесок у розвиток теоретичних і практичних аспектів адміністрування податків, в тому числі і акцизного податку.

Визначення невирішених питань в обраній для дослідження проблемі. Проблема адміністрування акцизного оподаткування потребує подальшого вивчення, і базується на впровадженні нових і систематизації існуючих методів, принципів та інструментів, що потребує формування концептуальних засад адміністрування акцизного податку, і зумовлює вирішення проблеми легалізації реалізації підакцизних товарів і зростання фіскального потенціалу акцизного податку.

В Україні акцизне оподаткування характеризується низкою недоліків, які знижують його фіскальну ефективність і регуляторні можливості, попри тривалу історію становлення та розвитку.

Значна кількість неякісних підакцизних товарів на вітчизняному ринку та часті випадки контрабандного ввезення зазначених товарів в Україну свідчать про недостатній рівень державного регулювання.

Метою дослідження є розробка і обґрунтування концепції адміністрування акцизного податку, аналіз і оцінка фіскального потенціалу акцизного оподаткування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Своєчасність податкових надходжень залежать від діяльності податкових органів, тому проблема вдосконалення системи адміністрування податків є однією з ключових в процесі забезпечення фінансової стабільності бюджету країни.

Поняття «адміністрування» походить від латинського «administratio» і означає «управляти», «керувати», тобто адміністрування податків – це управління за допомогою наказів, розпоряджень, адміністративних, приказних форм і методів.

Василевська Г. визначає податкове адміністрування, як процес, що забезпечує, координує і регулює роботу органів державної податкової служби і платників податків (у сфері організації їх діяльності з моменту реєстрації суб'єкта господарювання як платника податку, включаючи контроль за його діяльністю, аж до моменту зняття його з обліку як платника податку включно) [2].

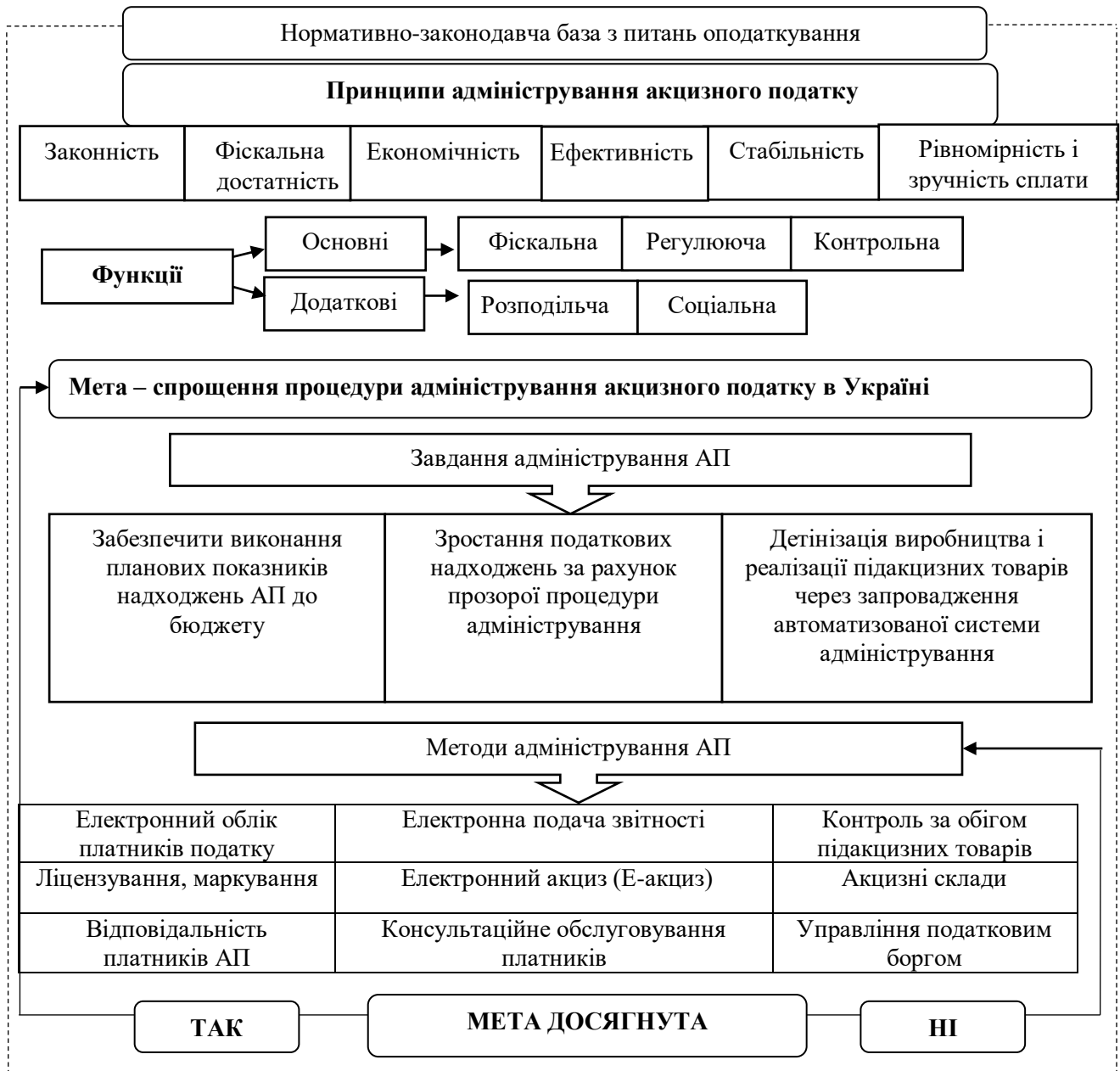
Мельник В. визначає, що адміністрування податків – це управлінська діяльність органів державної виконавчої влади, яка пов'язана з організацією процесу оподаткування, засновується на державних законодавчих і нормативних актах та використовує соціально зумовлені і сприйняті правила [6].

Онищенко В. розглядає податкове адміністрування, як систему управління державою податковими відносинами [8, с. 3]. Андрущенко В. зазначає, що податкове адміністрування – це основна функція управління, що включає планування, організацію, керівництво, облік, контроль [1, с. 27].

На думку Мельник П.В., Тарантул Л.Л., Варналій З.С. [11], податкове адміністрування – це логічно вибудований, науково обґрунтований процес державного управління податковими відносинами, направлений на максимізацію функцій суспільного добробуту за умови виконання заданого бюджетного обмеження.

У процесі адміністрування податків контролюючий орган зобов'язаний забезпечити інформаційний, правовий і консультаційний супровід платника щодо сплати податку, і лише в разі несплати податку здійснювати заходи щодо стягнення податкового боргу. Тому, адміністрування податків – це процес, який включає інформаційно-правову складову, яка передбачає дотримання платниками нормативно-правової бази щодо порядку розрахунку і сплати податку, надання консультацій контролюючими органами платникам, фіскальну – забезпечення необхідної суми надходжень податків до бюджетів різних рівнів та контроль на всіх етапах адміністрування.

Адміністрування податків і зборів є інструментом державного управління, тому розробка концепції адміністрування акцизного податку, яка базується на чинній нормативно-правовій базі України необхідна для вирішення ряду проблем адміністрування (рис. 1).

Рисунк 1 – Концепція адміністрування акцизного податку

Концепція адміністрування акцизного податку базується на принципах, які закладені в її основу і відображають вихідні ідеї, положення теорії, економіко-правові норми, і включає принцип законності, фіскальної достатності, економічності, стабільності, рівномірності і зручності сплати. Практична реалізація принципів покращить процес адміністрування акцизного податку і гармонізує взаємовідносини між платниками і контролюючими органами.

Адміністрування акцизного податку передбачає повну реалізацію функцій, дія яких є комплексною, системною, а пріоритетність визначається фіскальною політикою держави. До основних функцій відноситься:

- фіскальна – спрямована на мобілізацію і зростання податкових надходжень до державного і місцевого бюджету;
- регулююча, спрямована на забезпечення балансу рівня споживання підакцизних товарів і відсотком акцизу, який включається в ціну;
- контрольна, забезпечує виконання фіскальної функції щодо виконання планових показників бюджету.

Додатковими функціями є розподільча і соціальна.

Метою концепції є спрощення процедури адміністрування акцизного податку в Україні шляхом:

- виконання планових податкових надходжень до бюджету, збільшення їх рівня за рахунок пошуку резервів та підвищення ефективності контролю;
- зростання податкових надходжень за рахунок прозорої процедури адміністрування;
- детінізації виробництва і реалізації підакцизних товарів через запровадження автоматизованої системи адміністрування.

Реалізація поставленої мети, завдань здійснюється відповідними методами адміністрування акцизного податку (рис. 1), кожен з яких є дієвим інструментарієм і підвищує ефективність реалізації основних функцій акцизного податку.

Так, наприклад, електронний облік платників податку є одним із способів податкового контролю, який дає можливість контролюючим органам здійснювати контроль за правильністю нарахування, своєчасністю і повнотою сплати податків, визначати податковий борг, розраховувати фінансові санкції. На сьогоднішній день створено «Реєстр платників акцизного податку з реалізації пального та спирту етилового», щодо платників акцизу з тютюнових, алкогольних виробів, транспортних засобів, електроенергії, то таких реєстрів немає, що зумовлює недосконалість контролю з боку контролюючих органів, а також ускладнює процес адміністрування, адже ці групи мають відмінні особливості визначення об'єкту, бази оподаткування, порядку розрахунку, сплати податку тощо. Тому, для спрощення процедури адміністрування акцизного податку контролюючі органи повинні створювати реєстри всіх категорій платників акцизного податку. До кінця 2019 р. планується впровадити сервіс електронний акциз (Е-Акциз), що дозволить якісніше контролювати підакцизні товари (спирт, алкогольні та тютюнові вироби), унеможливить їх тіньовий обіг та створить справедливі конкурентні умови для всіх учасників ринку. Автоматизована система дасть можливість повністю охопити всіх стадій обігу підакцизних товарів на митній території України: від виробника або імпортера до моменту роздрібною реалізації підакцизних товарів [7].

Запровадження автоматизованої системи контролю за обігом підакцизних товарів здійснюватиметься у декілька етапів.

I етап – заміна застарілої акцизної марки, яка існує на ринку більше п'яти років (планується розробити новий дизайн марки із врахуванням реалізації механізмів Track and Trace, нанесенням QR-коду, що буде легко зчитуватися смартфоном та дозволить визначити тип товару та легальність його походження) [7].

II етапі заплановано запровадити електронний документообіг в процесі виготовлення та обліку марок акцизного податку. Введення електронної накладної підакцизної продукції.

III етап – введення в експлуатацію систему руху РРО [13; 7].

Акцизний податок має вагомe значення у формуванні доходної частини бюджету України, хоча в процесі адміністрування є ряд проблем, які зменшують фіскальну ефективність податку.

Таблиця 1 – Фіскальна ефективність акцизного податку, млрд. грн.

Показник	Роки					Абсол. відхилення, (+,-)	
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2017р.
Акцизний податок	45,1	70,79	101,76	121,44	132,65	87,55	11,21
у % до ВВП	2,88	3,58	4,27	4,07	3,73	0,85	-0,34
у % до доходів Зведеного бюджету	9,16	9,83	11,60	10,68	10,03	0,86	-0,66
у % до податкових надходжень	11,12	12,29	13,66	12,81	11,93	0,81	-0,87

У 2014-2018 рр. середня питома вага акцизного податку у доходах зведеного бюджету України становила 10,3 %, у податкових надходженнях – 12,4 %, у % до ВВП – 3,7 %, проте всі зазначені показники зменшилися у 2018 р. порівняно з попереднім роком [10]. Рівень фіскальної ефективності акцизного податку в номінальному значенні зростає протягом 2014-2018 рр., проте якщо оцінювати з позиції частки в структурі податкових платежів, то залишається на одному рівні близько 12 %. Дані показники є результатом вдосконалення регулюючого механізму адміністрування акцизу в Україні.

Протягом 2014-2018 рр. номінальні надходження акцизного податку постійно зростають з 45,1 млрд. грн. в 2014 р. до 132,65 млрд. грн. в 2018 році (рис. 2), що зумовлює зростання фіскальної ролі податку за рахунок збільшення ставок оподаткування, зростання курсу валют, покращення процедури адміністрування окремих груп підакцизних товарів.

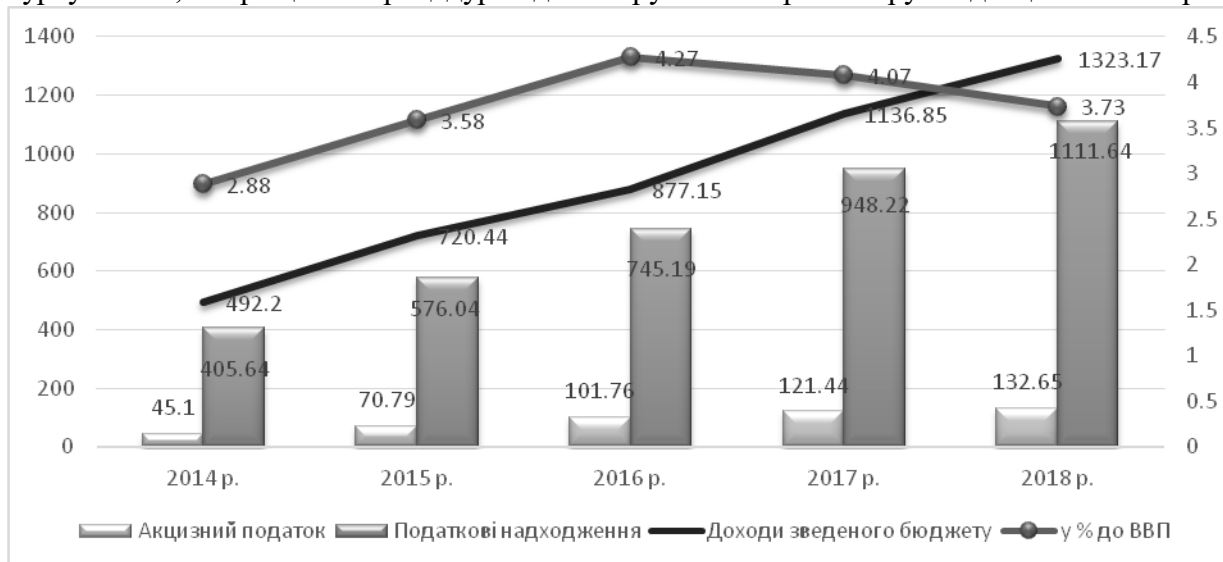

Рисунок 2 – Надходження акцизного податку до зведеного бюджету України

Динаміка надходжень акцизного податку є позитивною, що зумовлено насамперед щорічним проведенням індексації специфічних ставок, визначених в абсолютних значеннях, з урахуванням індексу споживчих цін з метою приведення розмірів ставок акцизного податку у відповідність із інфляційними процесами в економіці та отримання додаткових надходжень до державного бюджету.

Акцизний податок формується за рахунок вироблених в Україні підакцизних товарів, ввезених на митну територію України підакцизних товарів і акцизу з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів, тому для визначення фіскального впливу кожної із складових необхідно оцінити їх структуру (рис. 3).

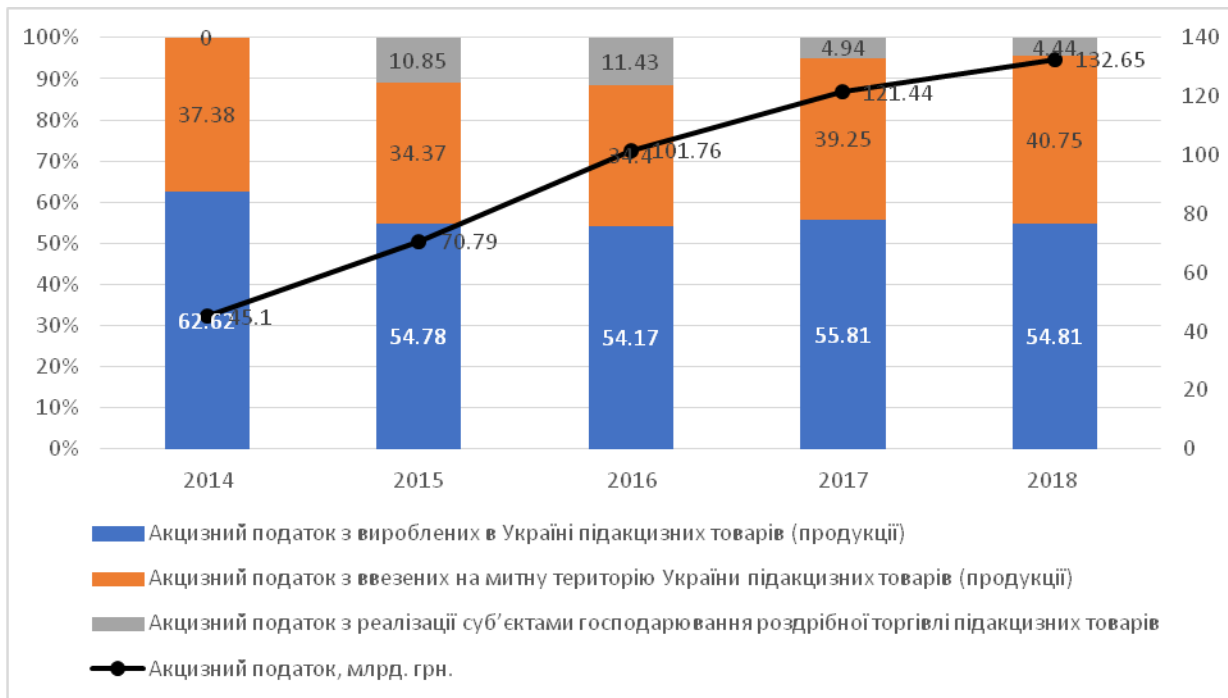

Рисунок 3 – Структура надходжень акцизного податку в Україні, %

Структура надходжень акцизного податку змінюється за рахунок введення в Україні у 2015 році акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлею підакцизними товарами, що призвело до зменшення частки акцизного податку із ввезених на митну територію України підакцизних товарів на 3% з 37,38 % до 34,37%, і акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів майже на 8% з 62,62% до 54,78%. В наступні періоди фіскальна ефективність акцизу з роздрібною торгівлею підакцизних товарів зменшилася більше ніж в два рази за рахунок недосконалої процедури адміністрування податку, і як наслідок, значного недоотримання податку до бюджету.

Для розуміння природи акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів необхідно розглянути структуру надходжень за видами товарів і визначити їх питому вагу (табл. 2).

Вагоме фіскальне значення в структурі акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів займає тютюн і тютюнова продукція – 54-59%, в абсолютному значенні сума надходжень до бюджету зросла з 16,5 до 42,9 млрд. грн, що пов'язано із зростанням ставок податку на тютюнові вироби, які протягом 2014-2018 рр. постійно зростали, в т. ч. за останній 2018 р. на 29,7 % з урахуванням попередньої індексації, і в подальшому до 2025 року на 20 % щорічно до досягнення мінімального стандарту ЄС (90 євро за 1000 шт. сигарет) [9]. Зростання ставок на сигарети має подвійний ефект, з однієї сторони, соціальний, який призвів до зменшення рівня споживання тютюнових виробів, а з іншої, фіскальний, що зумовив зростання надходжень до бюджету за 2014-2018 рр. на 26,4 млрд. грн. В 2014-2016 рр. темпи приросту мали позитивну динаміку з 26,4 до 33,8 %, в 2017-2018 рр. відсоток приросту суттєво зменшився до 8,3% за рахунок збільшення з 1 січня 2017 року на 40 % ставок акцизного податку, і як наслідок зменшення обсягів реалізації тютюнових виробів на 10,6%. В 2018 порівняно з 2017 р. зросли ставки акцизу з тютюнових виробів на 29,7 %, що вплинуло на скорочення обсягів реалізації тютюнових виробів на 15% і зростання надходжень до бюджету на 3,6 млрд. грн.

Таблиця 2 – Структура акцизу з вироблених в Україні підакцизних товарів

Показник	2014 р.		2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018 р.	
	млрд. грн	%	млрд. грн	%	млрд. грн	%	млрд. грн	%	млрд. грн	%
<i>Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів</i>	28,2	100,0	38,8	100,0	55,1	100,0	67,8	100,0	72,7	100,0
Спирт	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Лікєро-горілочна продукція	5,5	19,4	5,4	14,0	6,4	11,6	6,3	9,2	6,2	8,5
Виноробна продукція (за звітний місяць)	0,8	2,9	0,9	2,4	1,2	2,2	1,4	2,0	1,5	2,0
Пиво	2,5	8,9	2,4	6,1	4,1	7,5	4,7	6,9	4,7	6,5
Тютюн та тютюнові вироби	16,5	58,5	21,0	54,3	31,8	57,7	39,3	58,0	42,9	59,1
Транспортні засоби (крім мотоциклів і велосипедів)	0,1	0,2	0,02	0,1	0,04	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Скраплений газ	0,3	0,9	0,4	1,1	-	-	-	-	-	-
Електрична енергія	0,0	0,0	3,5	8,9	4,0	7,3	4,7	7,0	5,4	7,4
Пальне	2,4	8,5	4,7	12,2	7,2	13,0	10,9	16,1	11,6	15,9
Інші підакцизні товари	0,1	0,4	0,2	0,5	0	0	0	0	0	0
Виноробна продукція (при придбанні акцизних марок)	0	0	0,1	0,2	0,2	0,4	0,2	0,3	0,2	0,3

Наступним за вагомістю надходжень є акциз, який надходить від реалізації пального. Дана група підакцизних податків має позитивну динаміку в структурі надходжень до зведеного бюджету України з 8,5 до 16 % за 2014-2018 рр. Регулятивний вплив зумовив позитивні зміни на динаміку надходжень, які за досліджуваній період зросли майже в 2 рази з 8,5 млрд. грн до 15,9 млрд. грн.

Частка акцизу від реалізації лікєро-горілочної продукції має негативну динаміку з 19,4% в 2014 р. до 8,5% в 2018 р., що вплинуло не лише на рівень споживання алкогольних напоїв, а й на обсяги надходжень до бюджету, сума яких зменшилася в цілому на реальну величину надходжень до бюджету. Номінальні надходження до бюджету за 2014-2018 рр. зросли на 0,7 млрд. грн., відносно 2017 р. на 0,1 млрд. грн. Динаміка надходжень акцизного податку з лікєро-горілочних виробів свідчить про поступове скорочення обсягів реалізації продукції у минулих роках, при цьому підвищення ставок податку не забезпечує збільшення надходжень акцизного податку за рахунок збільшення продажів, а призводить до зменшення кількості споживання лікєро-горілочної продукції і зростання суми акцизу на одиницю продукції.

В цілому, фіскальна ефективність перерозподілилася між палимим і лікєро-горілочною продукцією, що зумовлено регуляторною політикою держави, яка спрямована

на покращення процедури адміністрування пального і зменшення кількості споживання алкогольних напоїв громадянами країни.

Значні надходження до бюджету приносить реалізація пива в 2016-2018 рр. абсолютна величина яких становить 4,7 млрд. грн, питома вага даної групи підакцизних товарів зменшилася з 8,9% у 2014 р. до 6,5% у 2018 р.

Частка надходження від електричної енергії в структурі акцизного податку знаходиться на рівні 7-7,5%, що дає можливість отримувати стабільні надходження до бюджету.

При визначенні фіскального ефекту акцизного податку не можна не дооцінювати внесок акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів, частка яких в доходній частині бюджету в середньому становить 40%, формується переважно із надходжень від імпортного пального частка якого становить 78,1-87,4%, і це дає можливість надходжень до зведеного бюджету України у розмірі 47,27 млрд. грн. В цілому прослідковується позитивна динаміка реалізації на митній території України нафтопродуктів імпортного походження, і як наслідок зростання надходжень до бюджету з 13,16 млрд. грн до 47,27 млрд. грн. в 2018 р., в цілому на 34,11 млрд. грн [5].

В 2015-2018 рр. зросли надходження від акцизу на ввезені транспортні засоби, так в 2018 р. його частка в структурі імпортного акцизу становить в середньому 7,5%. Щодо імпортного тютюну і тютюнових виробів, то їх частка зменшилася з 9,4 до 1,2 % за 2014-2018 рр., фіскальне значення знизилася, так як сума надходжень зменшилась майже в два рази, і в 2018 році становила 0,64 млрд. грн.[5].

Всі інші складові імпортного акцизу є незначними і становлять менше 1 %, наглядно структуру акцизного податку зображено на рис. 4.

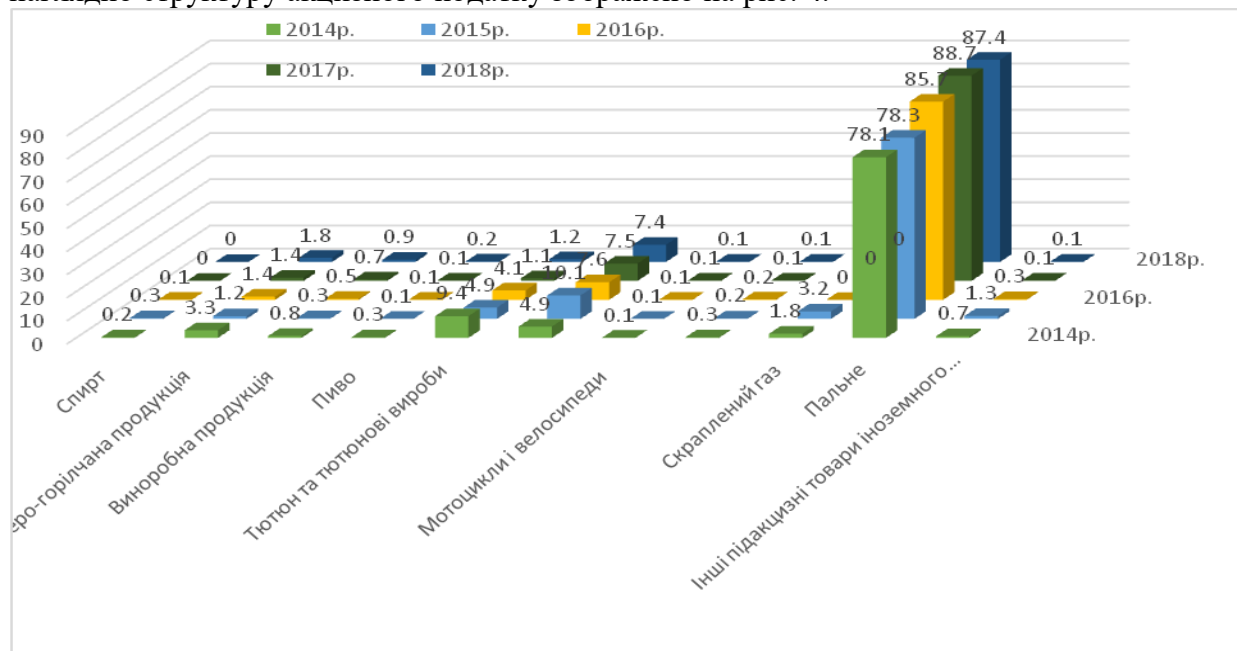

Рисунок 4 – Структура акцизного податку з податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів

В Україні прослідковується чітка тенденція до зростання імпорту нафтопродуктів, який більше ніж в три рази перевищує рівень власного виробництва нафтопродуктів, що викликає залежність вітчизняного ринку нафтопродуктів від імпорту.

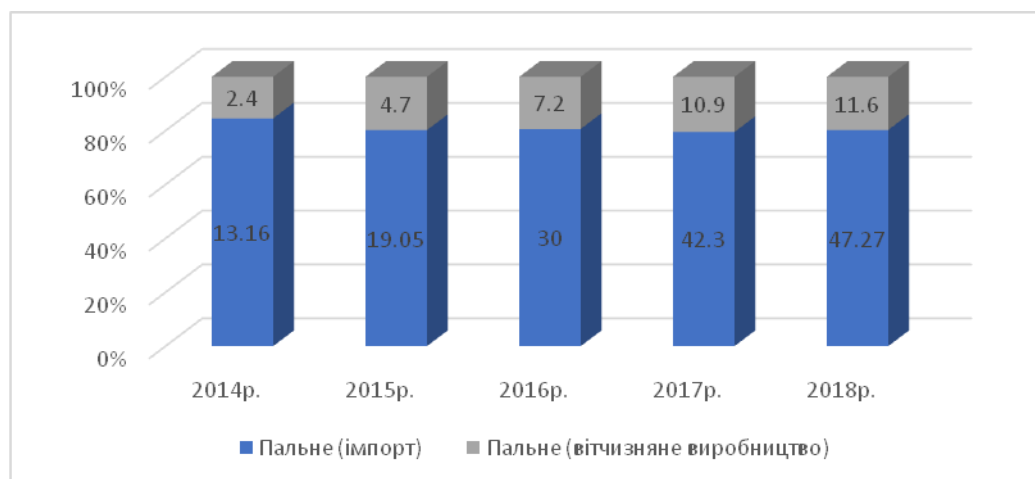

Рисунок 5 – Структура надходжень акцизного податку з нафтопродуктів в Україні

Висновки. Підвищення фіскальної ефективності акцизного оподаткування можливо за рахунок удосконалення його адміністрування: спрощення податкових процедур для платників податку, встановлення економічно обґрунтованих податкових пільг та посилення контролю над їх цільовим використанням, запровадження електронного документообігу в процесі адміністрування акцизного податку. В Україні необхідно впроваджувати комплексний підхід до рішень, спрямованих на довгострокову перспективу - гармонізацію податкових надходжень та підвищення не тільки кількісного, а й відносного приросту податкових надходжень від підакцизних товарів.

Основним завданнями удосконалення оподаткування акцизним податком в Україні є формування ефективної системи акцизного податку з використанням економічно обґрунтованого рівня його ставок і забезпечення виконання ним функції, пов'язаної з обмеженням споживання окремих товарів-шкідливих для здоров'я людини.

Податкове адміністрування повинно бути ефективним, щоб забезпечити високий ступінь дотримання законодавчих норм платниками податків, та результативним, щоб адміністративні витрати були незначними порівняно з доходами, що отримуються.

Саме ефективний механізм податкового адміністрування є необхідною передумовою повного і своєчасного виконання державного бюджету за податковими надходженнями і запорукою виконання державою завдань, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів. Так як обсяги податкових надходжень значною мірою залежать від ефективності фіскальних органів, то вдосконалення системи адміністрування податків з метою забезпечення певного рівня фінансової стабільності бюджету країни є перспективним напрямом для подальших досліджень.

Література:

1. Андрущенко В. Л. Фінансове адміністрування як наука і мистецтво. Фінанси України. 2003. № 6. С. 27-35
2. Василевська Г. Економічні засади теорії податкового адміністрування в Україні. *Економічний аналіз*. 2008. Вип. 3 (19). С. 77
3. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. [URL: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html](http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html) (дата звернення: 17.09.2018).
4. Крисоватий А. І., Томнюк Т.Л. Адміністрування податків в Україні: організація та напрями трансформації: моногр. Тернопіль. 2012. 212 с.

5. Методика прогнозування надходжень АП із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), затверджена наказом Міністерства фінансів України «Про методики прогнозування показників надходжень до бюджету» від 24.12.2010 року №1646. Отримано листом Мінфіну від 29.08.2018 року №35120-18/28-439/559.

6. Мельник В. М. Оподаткування: наукове обґрунтування та організація процесу: монографія. К. 2006. 277 с.

7. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/> (Дата звернення: 23.07.2019)

8. Онищенко В. Податкове адміністрування. *Економіка: проблеми теорії та практики*. Дніпропетровськ: ДНУ, 2001. С. 3-9.

9. ОФЕА. Аналіз методик прогнозування основних бюджетоутворюючих податків. URL: <https://feao.org.ua/products/budgetoutvoruyutchi-podatky/>.

10. Офіційний портал Міністерства фінансів України. Зведений бюджет України на 2017 рік. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/2017> (дата звернення: 16.09.2018).

11. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи монографія / П.В. Мельник, Л.Л. Тарантул. З.С. Варналій. К. Знання, 2008. 675 с.

12. Податковий кодекс України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 16.08.2019)

13. Селиванов А. Адміністрування податків: нові проблеми в адміністративному та фінансовому праві України. *Право України*. 2015. № 2. С. 34 – 38.